

İNSAN VE/VEYA HAYVAN

NIETZSCHE VE YERYÜZÜ:

BİYOĞRAFI, EKOLOJİ, POLİTİKA

HENK MANSCHOT

ÇEVİREN: AKIN EMRE PİLGİR

livera
yayınevi

İÇİNDEKİLER

Önsöz	13
Teşekkür	25
Kısaltmalar	31
KISIM I – NIETZSCHE’NİN DENEYSEL YAŞAM TARZI	35
1. Nietzsche, Hayvanlar ve Doğa: Kişisel ve Felsefi Bir Keşif Yolculuğu	37
Nietzsche ve Hayvanlar	40
Nietzsche Deniz Kenarında	46
Nietzsche Dağlarda	55
2. Etrafımızdaki Doğal Dünyayla Etkileşime Girmek: Şahsi Yaşam	
Tarzı ve Yerel Kültür Üzerine	64
Yemek, Oruç Tutmak ve Diyet	69
Bahçeler ve Bahçıvanlık	74
İklim ve Evren	84
3. <i>Böyle Buyurdu Zerdüş</i> : Dört Perdeli Bir Trajedi	91
Perde Bir: Zerdüş’tle Yolda	98
İkinci Perde: Güç Oyunu	103
Üçüncü Perde: Düşler, Zaman ve Bengilik Üzerine	110
Dördüncü Perde: Üst İnsana Giden Adımlar	116
Özet: Büyük Dönüşüm	123
Perde Arası: Gary Shapiro, <i>Nietzsche’nin Dünyası: Büyük Olaylar, Büyük Politikalar</i> (2016)	125
Üç Düşünüm	125
KISIM II – “TERRASOFİ”: BİR GELECEK FELSEFESİNİN İLKELERİ	135
4. Nietzsche ve “Ben”: Yalnız Bireyin Tedavisi	145
Algı ve İfade	148

Deneysel Yaşam	153
Kendimizi Dönüştürmek	162
Geçmişimizin Soybilimsel Bir Analizi	170
Evet Diyen Bir Ahlak	175
Gelecek Senaryoları	177
5. Yeryüzünde Yer: Yerel Bakış Açısının Yeniden Değerlendirilmesi	181
Yerel Kültür: Etnolojik Bir Bakış Açısı	186
Avrupa Tarihine Etnolojik Bir Bakış	192
Yerli Kültürlerin Bakış Açısından Yararlanmak	196
Gelişen Ekonomilerde Yerel Ekolojik Farkındalık	197
Kentleşme Meselesi	201
Batı ve Yereller	203
İleri Araştırmalar İçin İki Soru	206
Yerli Olmak: Felsefi Bir Düşünüm	211
6. Yeryüzüne Sadık Kalın: Ekolojik Bir Kozmolojiye Doğru	213
Yeryüzüne Değişmiş Bir Açıdan Bakmak	213
Antroposen: Çağımızın Bağlamı	216
Nietzsche'deki Yeryüzü	223
Gaia	223
Gaia ve Nietzsche'deki Yeryüzü: Üç Fark	226
Üst İnsan	229
Antroposen'deki Antropos	232
Üst İnsan ve Antropos: Önemli Bir Fark	234
"Büyük Sağlığa" Giden Yolda	235
Sonsöz	237
Nietzsche'nin Ayak İzleri Nasıl Takip Edilecek?	237
Geleceğe Nasıl Bakmalı?	238
Yeryüzünü Bir Şehre mi Yoksa Bir Bahçeye mi Dönüştürmeliyiz?	241
Yeni Bir Mekan Duygusu: Yerellik, Yakınlık ve Çoğulluk	242
Radikal Bir Hümanizm Tarzı mı?	245
Kaynakça	247

Kısım I

NIETZSCHE'NİN DENEYSEL YAŞAM TARZI

1

Nietzsche, Hayvanlar ve Doğa: Kişisel ve Felsefi Bir Keşif Yolculuğu

1880 civarında Nietzsche hayatının yepyeni bir güzergâhına doğru yola çıktı. Otuz altı yaşındaydı ve huzurla sessizlik bulmak için Basel'deki klasik filoloji profesörlüğünden istifa etmişti. Kendisini sağlıklı hissedebileceği ve düşünüp yazabileceği bir yer aramaya çıktı. Yaz aylarında bunu Sils Maria'nın yakınlarındaki İsviçre Alpleri'nde, "deniz seviyesinden bin sekiz yüz metre yüksek bir rakımda" bulmuştu.⁶ O günden sonra hemen hemen her yaz mevsiminde birkaç ayını, sarp bir kayalık karşısında inşa edilmiş küçük bir pansiyonda geçirdi. Tek yapması gereken kapıdan dışarıya adımını atmaktı ve çıktığı anda dağlardaydı. Kışları Güney Avrupa'nın ılıman iklimini tercih ediyordu ama yerleşmek için belli bir yer bulamamıştı. Çoğunlukla Cenova, Nice veya Venedik içlerinde yahut yakınlarında kaldı. Bu yerlerin üçünde de ortak olan şeylerden biri hepsinin de deniz kıyısında yer almalarıdır. Denizi ve dağları da içine alan görüş açısıyla bu, Nietzsche'nin her gün yedi saate kadar çıkabilen günlük

⁶ Gustav Krug'a yolladığı 4 Ağustos 1869 tarihli mektup. Çevirisi şuradan alınmıştır: *Selected Letters of Friedrich Nietzsche*, 2. baskı, der. ve çev. Christopher Middleton (Cambridge, MA: Hackett, 1996).

yürüyüşlerini yaptığı manzaraydı. Yolda her türden konuyla ilgili fikirlerini kısa notlara döküyor, akşamları veya takip eden günlerde bunlar üzerinde çalışıp onları kısa pasajlar halinde metinlere dönüştürüyordu.

Yalnız yürümeyi tercih ediyordu. Dağlara veya kayalık Akdeniz sahillerine tekrar tekrar yaptığı akınlar, hayatına damgasını vurmuş ve günlerinin ritmini belirlemişti. Doğa onun sadık bir yoldaşydı ve ruh hallerinin derin düşüncelerinin sessiz tanığıydı. İçinde izlenimler, çağrışımlar ve fantezilerle dolu bitmek bilmez bir akışla karşılaşmıştı. Huzur ve taze havayla dolu yeni hayatını derin bir kurtuluş olarak deneyimliyordu. Tüm bedeninin canlandığını hissediyordu. Güçlü duygular onu ele geçirmişti hem içinde hem de etrafındaki doğal dünyada var olan ilkel tutkulardı bunlar. “*Le sens immediat de la vie*” ile yani dolaysız ve aracısız bir deneyim olarak hayatla giderek daha derin bir temas kurma arzusu, Nietzsche’nin eserinin ilk akademik baskısının editörlüğünü yapmış İtalyan filozof Giorgio Colli’nin o zamanlardan itibaren Nietzsche’yi etkilemiş en temel motivasyon için yaptığı tasvirdir. Kısacası Nietzsche’nin felsefe yapma şekli hem biçimi hem de içeriği bakımından değişime uğradı. Sadece düşünme ve konuşma değil, şarkılar, danslar ve “Prens Vogelfrei”nin şiirleri de bunun parçaları olmuş, adeta yeni deneyimlerden doğan bir çağrışımlar ve düşünömler girdabına dönmüşdür.

Bu yürüyen felsefenin ilk meyveleri, *İnsanca*, *Pek İnsanca*, *Tan Kızıllığı*, *Gezgin ve Gölgesi* ve *Şen Bilim* gibi kitaplarda bir araya gelmiştir. Sonuncusunun başlığı ozanların bilgisine gönderme yapar. *Şen Bilim*’in ikinci baskısına birkaç yıl sonra eklenmiş, gözden geçirilmiş bir önsözde gezilerle geçen bu ilk yılların deneyimlerini, beden ve zihin açısından bir iyileşme süreci olarak nitelendirmiştir. “İnsan” kendisini içinde bulduğu hasta ve yozlaşmış koşullardan, “yeni doğmuş biri olarak geri döner; teni yenilenmiş, daha gıdıklayıcı, daha

şeytanca, sevinçlere karşı daha ince bir beğeniyle, bütün iyi şeyler için daha yumuşak bir dille, sevinciyle ikinci bir tehlikeli masumiyetle, daha çocuksu ve yine de daha önceki halinden yüz kez daha incelmış biçimde döner” (ŞB, Önsöz, 4). Gerek zihinsel gerek bedensel açıdan gerçekten istisnai bir iyileşme deneyimi olduğuna şüphe yoktur ve Nietzsche’nin yaşadığı kültürden her anlamıyla tiksinti duyduğunu gördüğümüzde bunun ne kadar güçlü bir deneyim olduğu daha da büyük bir netlik kazanır. Bu kendisini, küçümseyici hislerin ve Nietzsche’nin kendi çağı karşısında adeta fiziksel bir düzeye varan tiksintisinin yanı sıra öfke ve güçsüzlüğünde, alaycılığında, bedensel olarak kendisini hiçbir yerde evinde hissetmemesinde, migrenlerinde, yeme bozukluklarında ve zor uyumasında dışavurmuştur. Acıları şu şekilde devam eden metnin geneli boyunca yankılanır:

Ah ne itici bir haz bu seferki; keyif almaktan hoşlananların, eğitimsiz insanlarımızın, zengin insanlarımızın ve yöneticilerimizin anladığı şekliyle kaba, boğucu, kahverengi bir haz! Nasıl da kötülükle dinliyoruz şu koskoca panayır güm-gümünü, “eğitilmiş” kişinin ve kentlinin bugün kendisinin ırzına geçmesine izin verdiği sanat, kitaplar ve müzikle, “tinsel hazlar” sunan, tinsel içkilerle! Nasıl da tutkunun yapmacık çılgılığı tırmalıyor kulaklarımızı, nasıl da bu bütün çabalarıyla yüceltilmiş, yükseltilmiş, abartılmış olanının ardında giden eğitilmiş yığınların sevdiği tümüyle romantik kargaşa ve gürültü patırtı beğenimize tuhaf geliyor! (ŞB, Önsöz, 4)

Nietzsche alıştığı yaşamı terk etmeye, onu çağının kültürel dünyasında saygın bir şahsiyete dönüştürmüş profesyonel kariyerini sona erdirmeye kendisini mecbur hissetmişti. Farklı, doğaya daha yakın bir şekilde yaşamaya kararlıydı. Fakat Nietzsche’nin şahsi fiziksel ve zihinsel iyileşme sürecinin en baştan itibaren kültürle ilgili

sorularla sıkı sıkıya iç içe geçmiş olması ona özgüydü. “Hasta” ve “sağlıklı” gibi yaftaları bireylerin yanı sıra kültürlere de uyarlıyordu ve kültürlerin de insanları hasta edebileceğine veya insanların yaşama sevinçlerini söndürebileceğine inanıyordu. Peki, onların neşelerini arttırmalarına da yardımcı olabilir miydi? Olabilirse nasıl? Yeni bir ten, daha yumuşak bir dil, daha hassas bir haz; o aradığı “büyük sağlığa” giden yoldaki ilk kılavuzları, her şeyden önce fiziksel deneyimler ve hislerdi. Bu arayışta hayvanların da hayati bir rolü vardı.

Nietzsche ve Hayvanlar

Nietzsche yürüyüşleri sırasında hayvanlarla özel bir bağ geliştirmiş ve hayvanların insanlarda uyandırıp beslediği duygular ve fantezilerden haz almış olmalı. Yine de hayatında nasıl bir yer tuttıkları ilk bakışta belli değildi. Nietzsche’nin eserlerini yıllardır okumama rağmen tüm modern filozoflar içinde hayvanlardan en sık ve en çeşitli şekillerde bahseden kişinin o olduğunu keşfetmek tam bir sürpriz oldu. Ancak François Brémondy’nin Nietzsche’nin kitaplarında bahsi geçen tüm canlı mahlukları alfabetik sırayla listelediği ve bunları, yer aldığı pasajlardaki alıntılarla tamamladığı *Bestiaire de Friedrich Nietzsche (Friedrich Nietzsche’nin Hayvanlar Ansiklopedisi, (2011) adlı kitabını keşfetmemle kafama dank etti. Yüzün çok üzerindeydiler.*⁷

Bu mahluklar iki kategoriye ayrılır. İlk olarak Nietzsche’nin büyük ihtimalle yürüyüşleri sırasında denk geldiği ve dikkatini çeken hayvanlar vardır. Doğal olarak içlerinde bir dolu kuş vardır: kırlangıçlar, güvercinler, martılar, serçeler, muhtemelen kartallar ve hayal

⁷ Ayrıca bkz. <https://ndpr.nd.edu/news/23816-a-nietzschean-bestiar-becoming-animal-beyond-docile-and-brutal/>.

gücünde, kartalla birlikte üzerindeki etkisi en büyük kuşlardan olan albatroslar. Ardından büyük otoburlar ile sürü hayvanları, inekler ve koyunlar, atlar ve eşeklerin yanı sıra köpekler, kediler, kazlar, tavuskuşları, yılanlar, kurbağalar ve kelebeklerden, sineklerden, eşekarılardan, solucanlardan ve karıncalardan oluşan bir topluluk gelir. Diğer kategori ise kendisinin görmüş olmayacağı ama tam da onun hayal gücüne ve ruh haline seslenen hayvanlardan oluşmaktadır: develer ve aslanlar, kaplanlar ve ayılar, kurtlar ve lamalar, gergedanlar ve sırtlanlar, timsahlar ve çingiraklı yılanlar; maymunları da unutmamalı. Bunların çoğu tersyüz olma ve dönüşümle ilgili fikirlerine ciddi etkiler yapacaktı.

Peki hayvanlar Nietzsche'nin felsefesinde ne tür işlevleri yerine getiriyor? İlk ipuçlarından biri aşağıdaki pasajda saklıdır.

Dahası görme duyum kötü ve hayal gücüm (ister düşlerde ister uyanık olayım) çok fazla şeye alışmış durumda, başkalarının her zaman mümkün görmeyeceği bir dolu şeyi de mümkün görüyorum. – Rüyalarımda uçuyorum, bunun ayrıcalığım olduğunu biliyorum, düşlerde uçamadığım tek bir durum bile hatırlamıyorum. Her tür eğriyi ve açığı hafif bir dürtüyle uygulamak için uçan bir matematik; bu öyle farklı bir mutluluk ki en temel mutluluk hissimi kalıcı bir şekilde dolduruyor. Çok iyi bir ruh hali içindeysem sürekli bu şekilde süzülüyorum, uygun gördükçe yükseliyor ve alçalıyorum, hiçbir çaba sarf etmeden yükselirken başkasını kibir ve aşağılama olmadan yapıyorum. Çoğu kişinin bunu tasvir ettiği şekilde “yükselme” benim için fazla adaleli ve şiddetli. (NF-1881, 15 [60])

Kuş, Nietzsche'nin yazılarında önemli bir figür. Nietzsche'nin alter egosu Zerdüş, “şayet üstümdeki sessiz göklere açılır ve kendi kanatlarımla kendi göğüme uçarsam...” derken “özgürlüğümün kuş

bilgeliğinden” de bahseder (BBZ, III, “Yedi Mühür, 7”). Nietzsche kendisini her şeyden önce havada süzülen büyük kuşlara yakın hisseder ve aralarında kuşların kralı albatros ile And Dağlarında, hava akımlarının üzerine çıkarak bir saati aşkın bir süre boyunca havada adeta hareketsizce asılı kalıp çok yükseklerle çıkabilen tepeli akbaba da vardır (NF-1883, 8[2]). Nietzsche bir insan kuş kadar özgür olduğunda açığa çıkan enerjiyi bedensel olarak duyumsayarak ve hafif, zarif ve yüce olan her şeye karşı bir arzu besleyerek bu kuşların kanatları üzerinden manzarayı, kendi takdir edici ve küçümseyici hislerini keşfe çıkar. Kuşlar, Zerdüşt’e şarkı söylemeyi öğretirler ve onu bir kere olsun konuşmayı kesmeye teşvik ederler. Tüm hayvanlar içinde ona yoğun mutluluk anlarını ve derin arzuları yakalamasını sağlayacak en güzel sözcüklerin ilhamını veren kuşlardır.

Hayvanlar bu arayışında Nietzsche’ye eşlik ederler, onun korkularını ve sevinçlerini anlarlar, ihtiyaç anlarında ona “besinler” getirirler ve sevinçli anlarda onunla birlikte şarkı söylerler. Dağlara inzivaya çekilmiş ve münzevi biri olarak Nietzsche’nin düşüncelerini işgal eden büyük dönüşümü yaşamış Zerdüşt’le ilgili çerçeve halindeki öyküyü dramatikleştiren *Böyle Buyurdu Zerdüşt* kitabında, hayvanları bunların tümünü yaparken görürüz. Hayvanlar, “kartalların yemek getirmek için uçup gitmeleri dışında, gece gündüz yanından ayrılmadılar” (BBZ, III, “İyileşmekte Olan, 2”). Burada Nietzsche şairdir; Zerdüşt’ün kendisi için kullandığı tabirle kâhin-şairdir. Burada hayvanlar, şairler ve hikâye anlatıcıları onlardan ne isterlerse onları yaparlar. Aslanlar gülebilir ve fareler masalarda dans ederler. Nietzsche tüm şartları zorlar ve bunu yaparken ilhamını edebiyatla hayvan felsefesinden alır. “Göklere uçan” kartal geriye öyle çok şey getirir ki,

Neticede Zerdüşt çilekler, böğürtlenler, üzüm, yaban elmaları, güzel kokulu otlar ve çam kozalakları arasında yatar hale gelir.

Ancak ayaklarının ucuna kartalın çobandan güçlkle aşırabildiği iki kuzu serilmiştir. Sonunda, yedi gün sonra Zerdüşť yatağından doğrulup eline bir yaban elması alarak kokladı ve aroması hoşuna gitti. İşte o an hayvanları, Zerdüşť'le konuşmanın zamanı geldiğine inandı. (BBZ, III, “İyileşmekte Olan, 2”)

Hayvanlar pek çok öyküde insanlara yarenlik eder. Bu kendi başına yeni bir şey değildir. Beni burada çarpan şey, doğanın renkleriyle kokularının zenginliği ve Nietzsche'nün büyük bir sıcaklıkla Zerdüşť'ün hayvanlarından bahsetmesidir. Zerdüşť'ün hayvanlarla teması ve insanlarla etkileşime girme şekli arasında keskin bir tezat vardır; sanki Zerdüşť onların dünyasına aittir, onlardan biridir adeta.

Hayvanlar, kolay kolay parçamız olarak kabul etmediğimiz yoğun dürtüleri, Nietzsche'nin avcıya ve ava uygun düştüğüne inandığı hisleri tespit etmesine yardımcı olur. En başından itibaren doğadaki şiddet fenomeni onu büyüler ve önemiyle mücadele eder. Yaşam ve şiddet nasıl birlikte gider? Hangi dürtüler kendilerini şiddetli ve acımasız davranışlarda gösterir? Bu tür davranışlarla empati kurduğumuz, onlardan haz aldığımızda ve bizi sürüklemelerine izin verdiğimizde neler hissederiz? Yırtıcının üstün güzelliği, büyük gücü Nietzsche'yi büyüler ve ahlakın çekirdeğinde yatan şefkatin onun için hiçbir değer taşımadığını görür. Sürekli avcı ve av arasındaki etkileşimde ahlakın hiçbir rolü olmadığını, hatta hiçbir rol oynamaması gerektiğini belirtir. Yürüyüşlerinden birinden sonra şu notu düşmüştür: “Doğada yaşamın lehine veya ölümün aleyhine hiçbir yanlılık yok. Yaşayan bir şey hayatta kalmıyorsa hiçbir şey amacıyla başarısız olmaz” (NF-1881, 12[111]). Şiddet ve saldırganlığın insan hayatı da dahil olmak üzere yaşamdaki yeri, Nietzsche'nin temel temalarından biri olmuştur. Bu konudaki ağırlık merkezi, neticede ah-

laki bakış açısına kayar. Ne tür bir şiddet hayata katkıda bulunur? Zihninde bu tür sorularla son akademik çalışmalara başvurmuş, evrimle ilgili tartışmalara dahil olmuş, organik yaşamı güçler ve karşı güçlerin büyük bir etkileşimi olarak açıklayan yeni biyoloji bilimini incelemiştir. Daha sonrasında, *Ahlakın Soybilimi Üzerine*'de insan ahlakının ortaya çıkışını, giderek karmaşıklaşan bir tedrisatın, avcının doğal güzelliği ve ihtişamı içinde kullandığı ve disiplin altına alınması imkânsız ilkel gücünü disipline sokma girişimlerini uzun ve tedrici bir gelişim süreci olarak teşhis etmiştir.

Nietzsche'nin yazılarında hayvanların ortaya çıktığı bazı biçimler vardır. Burada sunulanlardan başka biçimleri tespit etmek de mümkündür ama anlattıklarımın kapsamlı olması gibi bir niyetim yok ve ne olursa olsun bir metni bu şekilde parçalara ayırma çabasında yapay bir yan var. Her şeye karşın Nietzsche'nin doğayı keşfinde, yaşamla arasındaki bağını tekrar hissetmesinde, *le sens immediat de la vie*'yi geri kazanmasında algının ve empatinin ne kadar önemli olduğunu keşfetme çabalarımda bana yardımcı oldu. Açık havada yaşayan bir hayatın ezici canlılığı, onun içinden gelen ve zengin çeşitliliğe sahip şiiirlerde ve felsefede yankılanmaktadır.

Nietzsche hakkında yazılanların hemen hemen hepsi, insanlığı “doğası henüz sabitlik kazanmamış hayvan” olarak nitelediği cümle-yi alıntılar (BBZ, III, 62); genelde teorik bir sav olarak açıklanan sözcüklerdir bunlar. Çoğu zaman Nietzsche'nin, insanların haricindeki tüm hayvanların sabit içgüdü kalıplarına sahip olduğunu kast ettiği farz edilir. Yahut da insanların diğer hayvanlar gibi hayvan olmadığını, aksine onlardan kategorik bir şekilde farklılaştığını söylediği düşünülür. Bu son derece özlü ifadenin öncesinde bir algının yattığından kuşkulanıyorum. Nietzsche bir hayvan gibi olmanın ne olduğunu hayal etmede öyle iyiydi ki yürüyüşlerinden birinde aklına şu soruyu sormak gelmiş olmalı: Kendimi yaratacak olsaydım neye

benzemek isterdim? Kendimi hangi güçler ve beceriler toplamıyla eğitmeyi dilerdim?

Hayvanlar, Nietzsche'nin yeni hayatında kilit bir rol işgal ediyordu ama yazılarında onunla ilişki kurmanın keline özgü bir yolunu geliştirmişti. Hayvanları anlayacaksak onlara aşına olmamız, hatta onlarla uyumlu hareket etmemiz gerek. Onun hayvanları kendilerini beşeri dünyaları içine kapatmış insanları tekrar gerçek mutluluğa giden yola sokmak ister. Dağlarda uzun bir yürüyüşteyken birdenbire bir arada duran ve bize uzun uzun bakan küçük bir inek grubuyla karşılaşabiliriz. Bu, Nietzsche'nin hatırlayacağı deneyimlerden biridir. *Böyle Buyurdu Zerdüşt*'te de karşımıza çıkar.

Zerdüşt, en çirkin adamın yanından ayrılınca üşüdüğünü hissetti ve kendisini yalnız buldu; neticede aklından o kadar çok soğuk ve yalnız şeyler geçti ki bir noktada uzuvları bu sebeple daha da buz kesti. Fakat giderek daha yükseklerle tırmandıkça bazen yeşil çimenler önünden, bazen sabırsız bir ırmağın açtığı yatak kenarındaki vahşi kayalıklardan geçti. Bunun üzerine kendisini daha ısınmış ve keyifli hissetti. "Bana ne oldu?" diye sordu kendisine, "sıcak ve canlı bir şey beni canlandırdı, muhakkak bana yakın olan bir şeyler. ..." Fakat etrafına bakıp yalnızlığını avutanları arayınca, tuhaf bir şekilde civardaki bir tepe üzerinde birbirine sokulmuş inekleri buldu. Yakınlıkları ve kokuları Zerdüşt'ün kalbini ısıtmıştı. Fakat bu inekler bir hatibin sözlerini dinliyorlardı ve kendilerine yaklaşanla ilgilenmiyorlardı. Fakat Zerdüşt iyice yakınlarına gelince ineklerin ortasında konuşan bir insan sesi duydu. İnekler, başlarını konuşana doğru çevirmişlerdi... Zerdüşt hayretle "Burada ne arıyorsun?" diye bağırdı. "Burada ne mi arıyorum?" diye karşılık verdi adam: "Senin aradığını ey baş belası! Yani yeryüzü üzerindeki mutluluğu. Fakat bunun için bu ineklerden ders almak istiyorum." (BBZ, IV, "Gönüllü Dilenci")